

սանդղակի, Չարլոյի և Կերկի միջև կանոնաւոր ապրանք և մարդ կրելու նպատակով երթեւեկութիւններ անելու համար:

ԲԵԼԿԻՆՈՎ.—Սկուպչիկան կառավարութեանը լիակատար իրաւունք տուաւ զինման 12 տարուայ ընթացքում գործ գնել 10 միլիոն, որը պէտք է ստացուի անմիջական տուրքերը 6% շահացանկուց:

«Օրէկէ»-ը հաղորդում է, որ հրացանների ձեւերն ուսումնասիրող լանձնատնոցին այսօր ճանապարհ է ընկնում գէպի Ռուսիա: ՎԵՆԵՍԱ.—Տեմէշվարեան գունդը մեծ պատրաստութիւններ է տեսնում Թագաւոր Կայսրի այդ գունդի շէֆ լինելու 15 ամեակը տօնելու համար:

Այսօր տեղւոյ ժամանեց Պարսից գէշուն:

ՎԻԼԷԼԻՍՈՒՍԵՆ.—Վիլհելմ կայսրը Մոլոկէի հետ Օլդենբուրգ ուղևորեցաւ:

ԿԱՐՄԵՏՍԻՏ.—Այսօր տեղւոյ ժամանեց անգլիական Թագուհին:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳԻ ԲՈՐՍՍԵ

10 Ապրիլ

1-ին շրջանի	90,70	բ.	90,35	բ.	90,60	բ.
Բերքի 44%	44,35	բ.	44,35	բ.	44,35	բ.
Պարզ 38	38,50	բ.				
Պարզի քանակ	7	բ.	29	կ.	սակ.	
Մաքու կուտակ	145 1/2	բ.				
Արժու	1	բ.	07	կ.	զն.	
Բորսային դիմ	5 1/2	բ.	6 1/2	բ.		
Կեսակաւոր 5%						
1-ին շրջանի	100	բ.	12	կ.	սակ.	
2-րդ	100	բ.	12	կ.	սակ.	
3-րդ	99 1/2	բ.				
4-րդ	99 1/2	բ.				
5-րդ	100	բ.				
6-րդ	99 1/2	բ.				
100 և 1000 բ. արեւելեան փոխառութեան 5%						
1-ին շրջանի	100	բ.	37	կ.	սակ.	
2-րդ	100 1/2	բ.				
3-րդ	100	բ.	37	կ.	սակ.	
Աւարքի 5% ներքին փոխառութեան	228	բ.				
2-րդ	215 1/2	բ.				
Ներքին փոխ. Ար.						
Բանկ	215	բ.	37	կ.	սակ.	
5 1/2% բնական	103 1/2	բ.				
Թիֆ. քաղ. փոխ. բնական						
Օրէկէ						
Բորսային արժուորութիւնը Թոյլ է: (Ներքին, Կեսակ. չոր. երեւ.)						

Բիթլիկացիութիւնները.—գրանցից դէնը նրան անձնանշան է մեր ներկայ և անցիկ կեանքը: Կողմէ տեսնել նրա մէջ քաղաքական հետաքրքրութիւն, շատ կը սխալուի: Նրա գործունէութեան այս պահանջներն այնքան մեծ է, նրա յայտնած մտքերն այնքան խալի, տարբերակ և վնասակար, որ պէտք է կարծել, թէ նա այդ անում է կամ դիտմամբ կամ միայն նրա համար, որպէս զի հարցի մտքի նորութիւնով, առանց նրա հետեւողի մասին մտածելու, շատին ազէտ ամբողջ, ցոյց տալ, թէ տեսէ: Եւ որքան նոր բաներ եւ պատմութիւններ Ազա Բիթլիկացի կը ստանայ մի այսպիսի տարբերակ խալիտակ, բայց միևնոյն ժամանակ նորագոյն բան, ինչպէս պէտք է: Արժեքներն յայտնում է ի տեղեկութիւն ամբողջ ազգի: Եթէ միջին անգամ ամբողջ—ասում է պի. Արծրունին—կրկին լուսաւորական եկեղեցուն (գրկը) դարձնել բոլոր հայ բողոքականներին և հայ կաթողիկոսներին, այնու ամենայն դեռ ոչ միայն բաղդէյի լինի ազգի համար, այլ կը լինէր միջին անգամ դժբաղդութիւն (տես ՎՍՅԱԿՆ 36 45/1879 թ.): Արեւմտ հայերը եթէ իրենց ազգ. եկեղեցին թողնեն, այդ վատ չէր լինիլ պի. Արծրունու խնդրով: Բայց, ընթերցող, եթէ ուզում ես աւելի համոզուած լինել պի. Արծրունու անհիշեթի, աւելին չեմք տաւ, գործունէութեանը ներքին քաշիւր աչքի անցկացնելու ՎՍՅԱԿՆ-ի 36 21/1879 թ. բանասիրականը Դու պի-

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Վերջին օրերս քաղաքումս շարունակ տեղացող անձրևները մեր եկեղեցիներին էլ վնաս տուին. երեքարթիկ ապրիլի 10-ի գիշերը փուլ եկան Կուկիոյ ա. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ պատկան վեց կրպակներից երեքը, որոնք գտնուում են նոյն եկեղեցու դաւթի տակ: Պէտք է ասած, որ այդ կրպակները վաղուց կարող էին նորոգութեան և չնք հասկանում, թէ ինչու երեք փուլն ուղարկութիւն չէր դարձնում այդ բանի վրայ: Նոյն օրը վեր է թափուել Թանդոյանց եկեղեցու կրպակների տանիքը, որի բոլոր կղմնորները լցուել են փողոցում: Այստեղ միջառը, ի հարկէ անձրևն է, բայց չէ որ անձրևներից առաջ այն, որ միայն մի քանի րոպէիով կարելի էր նորոգել: այժմ հարկւներ է պահանջելու:

Շատ անգամ դանդաղանք էին լուում, որ Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան մէջ ստացուած լրագիրներն իրենց նպատակին չեն ծառայում: Մեզ հայտնուում են, որ այդտեղ ստացուած լրագիրները փոխանակ այդ տեղի ծառայողներին ընթերցանութեան ծառայելու, միմիայն մի բանի անձրևի համար են ստացուում: Կարծես, որովհետեւ մի բանի պարունակը զանազան իրենց փողով այս կամ այն թիւքին բաժանող գրուելու եթէ կարելի են զգուշ տանը լրագիր ունենալու, վեր են ածում քաղաքային վարչութեան մէջ ստացուած լրագիրները և տուն տանում: Երբեք տեսիլ մանր ծառայողները գրկուում են լրագիր ընթերցումը: Միայն ծանօտելի էր, որ այդպիսի փողով երեւոյթներ չկրկնուէին և աշխատէին դրանց առաջն առնել:

«Արարտ»-ը հաղորդում է, որ սրբ. Համադաս վարդապետ Համադասյանը նշանակուած է Նոր-Նախիջևանի և Բն-տարաբայի վիճակի առ ժամանակակա կառավարիչ:

Ապրիլի 10-ին, երեքարթիկ երկկողման Բանկային թաղումում տեղի ունեցած չէին վերտուող Գլուաշի երկրորդ և վերջին կոնցերտը նոյն աղագութեամբ, ինչպէս որ առաջինն էր: Փարտիզը լիքն էր բաղդութեամբ. բաւականին մեծ

թուով գինադիւնների և այլ դպրոցների աշակերտներ եկել էին լսելու Գլուաշի կոնցերտը:

Լուսաւորութեան պի. միմիայն գրաֆ Գիւլիանովի յանձնարարութեամբ ապրիլի 10-ին Գլուաշը այցելեց քաղաքիս արական և օրիորդական բոլոր պետական դպրոցները: այդ հաստատութիւնների մէջ երաժշտական կրթութեան չափը քննութեան առնելու համար և գտաւ այդ կողմից դոճացուցիչ դրութեան մէջ:

Երկուարթիկ, ապրիլի 16-ին Թիֆլիսի աղջկերանց գինադիւնը կ'ստնէ իւր գոյութեան 25-ամեակը:

Ապրիլի 10-ին Թիֆլիսի դատական պալատում քննուում էր պ.պ. Յ. Պատուականանի և Ն. Շահիդանանի գործը: Պ. Պատուականանի պահանջում էր պ. Շահիդանանից 25,000 ռ. իրենց մէջ կապուած պայմանը ճշգրտութեան կատարած չլինելուն համար, որի դրութեամբ պ. Շահիդանանը պարտաւորուած է եղել օրոգիայ ժամանակավորուցում Անդրկովկասեան երկաթուղու գծի վրայ գնել պ. Պատուականանին համար պատրաստելը նոր ձևի վազան ցիտէրները: Գննութիւնից երեքը, որ պ. Շահիդանանը պայմանաւորուած օրը վազանները յանձնել է երկաթուղու վարչութեան, միջոցաւ պ. Պատուականանի խնդրով այդ վազան-ցիտէրներն արդէն պայմանաւ օրը պէտք է գործադրուել լինէին: Գլուաշի վարչութեան Պատուականանի պահանջը՝ դատական ծախսերը նրա վրայ գնելով:

Ինչպէս լուում է, Կովկասեան ցուցահանդէսից մնացած չնքերը պիտի աճուրդով ծախուին:

Առ 1-ն ապրիլի օրն տարուայ Թիֆլիսի քաղաքային եկամուտը բոլոր արդիւնքներից եղել է 236,551 ռ. 79 կ., իսկ ծախսուած է 210,026 ռ. 82 կ., իսկ անցնող տարի մուտքը 235,964 ռ. 89 կ. էր, իսկ ելքը 161,168 ռ. 70 կ., հետեւաբար այս տարի 586 ռ. 90 կ. աւելի է, իսկ ծախս 48,858 ռ. 11 կ. աւելի:

Մի ուրիշ տեղ—մի քանի օրից յետոյ—նա ասում է դրան հակառակը: Այն ժամանակից, երբ հայ ազգը աչքը բաց է արել և ճանաչել է իրան, նրանից անդադար նուիրատուութիւններ են հաւաքել կամ բարեգործական նպատակի կամ յոգուտ այս կամ այն հիմնարկութեան հայր է լինելու իւր աշխատած կողմերի մի մասը հանել բարեգործական նպատակի համար, մասնաւոր զանազան ծախսեր են կազմել ուրիշների անհոգի (տես ՎՍՅԱԿՆ 77/1878 թ.): Իսկ եթէ ուզում ես, ընթերցող, նորագոյն այսպիսի մի օրինակ, վեր առ և կարդա այս տարուայ ՎՍՅԱԿՆ-ի 1-ի առաջնորդողը. նրան այս բոլորը կարդալուց յետոյ ընթերցողը կ'ստնէ, չլուսայտ ուղիղ է, որ պի. Արծրունին իւր գործունէութեամբ միայնակ կ'աշխատէր: Եւ մարդ յիշաւորդ և ժողովրդին մոլորեցնող մարդ է: Եւ այս ինչով բացատրել այն հանգամանքը, որ նա ունի իրեն համար ընթերցողներն օրը չըջաններ, միթէ այդ ընթերցողները այնքան անհասկացող են, որ չեն կարող սեր սպիտակեց ջոկելու: Բայց այս հարցը տալով, ընթերցող, պէտք է իմանալ, թէ ուղիղ են նրան հետեւողներն, ինչ կարգի մարդիկ են նրանք բաղդկացած, ինչ զարգացման, ինչ համոզմունքի և ինչ ուղղութեան յետոյ մարդիկ են դրանք: Թէ ամեն մի կարգի ընթերցողը ինչ է ուզում և ինչով է հիմնուում: Թէ՛ դրանք ներկայով ապրող մարդիկ են, թէ՛ քաղաք են և

Ապրիլի 10-ին, Սաղում, Զիրովանի թաղումում մի լիզգի դաշոյնի հարուածով սպանել է օրիորդների մի թուրք հուսէյն Սաղում: Այլ օրը անուում, Վրայ են հասել մշակները, բայց չկարողանալով կաւանաւորել, իմաց են տալիս ուստիկաններին, որոնք արեւը մերկացրած, զնախահար անելու սպառնալիքից յետոյ կաւանաւորում են չարագործին:

Վերջին ժամանակներս մի քանի թերթեր սխալ լուրեր են տարածում: Ելծմանին մասնաւորաբար մասին, որ պէս թէ անհնամ է պահուած: «Արարտ»-ը հերքելով այդպիսի լուրերը, հաղորդում է, որ մասնաւորաբար պահուած է կանոնաւոր դրութեան մէջ և ձեռագիրները օր օրի վրայ աւելանում են: 2000-ից հասել է 3000-ի: Նոյն համարում յիշուած են մի քանի ձեռագիրներ, որոնք ստացուած են վերջին ժամանակներս, ինչպէս օրինակ մի կանոնաւորը հայոց ՌՃԻ Թուականին գրուած, մի օրինակ Աստուածաշունչ մագաղթի վրայ, հայոց ՌՃԻ Թուականին գրուած, մի օրինակ միւսաբիւր աւետարան մագաղթի վրայ գրած հայոց ՌՃԻ, մի օրինակ պատմութիւն Կաղանկուտուցում, թղթի վրայ գրած հայոց ՌՃԻ Թուականին, մի օրինակ Մովսէս Խորենացու և Սիւրիկի պատմութիւն մի գրքում ամփոփած, առանց թուականի: Զեւադիւնները բոլորն էլ մասնաւոր մարդիկ են նուիրում: Սա ուրախակի երեւոյթ պէտք է համարել. ցանկալի էր, որ մեր դէս ուղից ցրուած ձեռագիրները հաւաքուէին: Ելծմանին մասնաւորաբար, որ մի աւելի ապացիւ կարող են մնալ:

Ինչպէս արդէն հաղորդել ենք, Կովկասեան գլխաւոր լուսնադիւրայով անցկացնելը երկաթուղու գծի ուղղութիւնը որոշելու նպատակով լինելը հետախուզութեան համար Ռուսաց կառավարութիւնը կարեւոր դրամական միջոցներն արդէն նշանակել է և Սուրաբի ընթերցողին յիշող ինքնէնք ՐՃԻ-ի յանձնարարել, որ այդ հետախուզութիւնն նրա առաջնորդութեամբ կատարուի: Նոյն նպատակով Կովկաս է գալու նաև հանրաբանական ինստիտուտի պրոֆեսոր Ինստրաւանցի, որ պէտք է, և ԵԱՓ.

մտածում են նոյնպէս և ապագայի մասին: Սակայն լրագիրը ընթերցողներին, պի. Աւելի լուսնաշունչ նրա խորագրին, պի. Արծրունու համակողմնորին կարելի է բաժանել երեք կարգի մարդկանց: Առաջին կարգի մարդիկ, որոնք թուով ամբարն էլ քիչ չեն, նրանք կամ պատմական ընթերցողներ են և չեն յիշում, թէ ինչն է դրել պի. Արծրունին: Կամ նրա գործունէութեան մասին գաղափար են կազմել ուրիշների անհոգի լուսնաշունչներով, շատ անգամ ուրիշների արածներն էլ նրան վերագրելով: Դրանցից նրանք, որոնք անձնական նեղ հարցով չեն նայում հրապարակաւոր գործունէութեան վրայ, բաւական է, որ թերթն ուղիւն թափաք պի. Գ. Արծրունու գրածներն և մնեք հաստատացած ենք, որ հրապարակում: անհոգի երեւոյթը կ'արձանեն. կան դրանց մէջ և այսպիսիներ, որոնք նրան փառաբանում են և համակողմնորին են կեղծում, որ պէս զի այդ միջոցով գտնէ վրէժ հանած լինի: Արծրունու հակառակ այն հրապարակաւորներից, որոնք այսպէս թէ այնպէս թշնամացած են:

Գանք երկրորդ կարգի համակողմնորին. նրանք շատ մագաղա մարդիկ են: Ընթերցող, չօ գիտես մօզան ինչ բան է և ինչպէս հնչում է մօզային հետեւելու: Այս կարգի մարդիկ ուղիղ դրանց պէս են: Ինչ եւ ասում, միթէ կարելի է այսպիսի համակողմնորին անել. միթէ հաղորտի ձեւին հետեւին այնքան աւտու է այսպիսի բան թէ կ'լինէր պէտք

ԱՅՈՒՆՈՒՆ.—Ապրիլի 7-ին կնքեց իւր երկրաւորը Մուսայիլ Գ. Շահգեղանեանցը 80 ամեայ հասակում: Բարեյիշատակ հանգուցեալը, Շուշու. Զարեհը գաւառի Զարդալու գիւղիցն է, որ իւր մանկական հասակում գալով Բաղու, մտնում է իւր ժամանակին յայտնի մի վաճառականի մօտ և երկաթեղէնի առևտուրով է եղարապում: Չնայելով, որ հանգուցեալը հասակակարգաւ և զրել միայն գիտէր, բայց իւր բնածին խելքով և ընդունակութեամբ, հետզհետէ իւր առևտուրը չըջան ընդլայնում է: Ռուսիայի մայրաքաղաքների և վաճառաւոր քաղաքների նշանաւոր առևտրական տներին և երկաթեղէնի գործարանատէրերին հետ առևտուրը մշտական յարաբերութիւններ հաստատուելով, բարեխիղճ և համբաւաւոր վաճառականի հանգ է ստանում: Իբրեւ պարսաւանաւ և բարի հայր, հանգուցեալը իւր զաւակներին կրթել է տուել բարոյական դաստիարակութեամբ:

Իբրեւ հասակակալութեան օգտակար անհատ, ազգային դաստիարակ հաստատութիւնների օգտին և այլ աղէտների նախաբերութեան միջոցին, հանգուցեալը իւր առաջնահանգութեամբ բարեգործապաշտեցնելից և աշխատել է յետ չէ մնացել: Հանգուցեալը ամենայն արեւադարձութեամբ միշտ մասնակցութիւն է ունեցել հասարակական գործերի մէջ: Նաև երկար տարիներ վարել է Բաղուի հայոց Մարդասիրական ընկերութեան խորհրդի անդամի պաշտօնը: Հանգուցեալը իւր երկրաւոր պի. Մկրտիչ որդուն բերանացի աւանդել է հետեւեալ կտակը. 1) իւր հայրենի Զարդալու գիւղում չինել մի եկեղեցի և միդասեան ծախական դպրոց, վերջինիս մշտապես սպասուողութեան համար այնքան գումար դնել բաղդը, որ իր տեղում զարդը առ միշտ պէտք է պահպանուի: 2) Մայր Աթոռի Գէորգեան ճեմարանին տալ 3000 ռուբլի: Իր տեղում Զարդու գաւառի հայ գիւղերից մի ընդունակ տղայ պէտք է ստորեւ ճեմարանում իւրի «Շահգեղանեան» և իւր ուսումը վերջացնելուց յետոյ, պէտք է ձեռնադրուի հանգուցեալի գիւղի վրայ քահանայ և առաջնիչ կամ կառավար լուսնաշունչ դասնալուի, Շու-

ձեւ համար ձգտելը զէպի ամեն մի լուսաւոր գաղափար, ամեն մի լուսաւոր համոզմունք: Այս կարգի մարդիկ կարողաւոր, կամ ուսանալով միմիայն օտարազեայ գրքեր կամ պարբերական թերթեր, ուրիշ ոչ մի բարձր նպատակ չունեն: Բայց այն, որ կարողանան հասարակութեան աչքում իրենց զարգացած մարդ ցոյց տալ, կարողանան իրենց նեղ, ետակար նպատակներին հասնել: Նրանք չեն մտածում և չեն ձգտում ամեն մի գաղափարի մասին յայտնած մտքերը կամ տեղեկութիւնները մարտնչելու, այսինքն թէ ամեն մի գաղափար, ամեն մի տեղեկութիւն կարելի է գործադրել յայտնի պայմաններում, թէ ամեն ժամանակ, ամեն պայմաններում: Նրանց ծանօթութիւնն այդ գաղափարների հետ միմիայն հարեանքօրէն է. կրթութեանը հայրենաց ամեն մի բարձր սկզբունքի վրայ յայտնի կեանքի վերաբերութեամբ դրանք չունեն: Եւ ահա նոյն գաղափարները, նոյն սկզբունքները վեր առնելով օտար պարբերական թերթերից, պի. Արծրունին կ'ընկնում է տեղի և անտեղի կերպով, անհարկ կերպով իւր լրագրում: Արեւմտ ինչպէս չղարարեն այդ մարդիկ գաղափարի փայլունքները, պի. Արծրունու, որը միջոց է տալիս նրանց նայալէս իրենց զարգացած ձեւացնելու, նոյնպէս աղաւաղաւոր, բարձր գաղափարների տէր երեւալու ինչպէս օտարազեայ պարբերական հրատարակութիւնները: Դիտարկութեամբ մի օրինակ թերթում աւտու է այսպիսի բան թէ կ'լինէր պէտք

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 12-го Апрѣля 1890 г. Կապալ Տպարան լրագրի գրասենեակը Типографія конторы газеты Кавказъ, Гол. пр., д. Читахова